

Plymouth, Pa., 29 Rugsejo.

Dar daugelis lietuvių gyvenančių Suvienytose Valstijose, neturi, o ir nesirupina, apie įgijimą ukėsizkų (citizens) tiesų, kas kiekvienam yra neatbutinai reikalinga. Amerikonai visai kitaip žiūri ant ukėsų, negu tų, kurie per savo vangumą nesirupina pastoti tokiais. Atsitikusi skerdyne Lattimer'e, aiškiai parodo, už ką yra laikomi ne ukėsai arba kaip amerikoniai sako „foreignerei“. Szeriffas Martin'as teisinasi, kad jis ne ukėsus sžadęs o tiktai svetimszalius — maisztinikus, kurie yra veik visur neapkencziami. Ir nors pagal tiesas, gyvastis svetimszalių yra tiek pat vertas kaip ir ukėsų, tačiau amerikoniai daro skirtumą tarp ukėsų bei svetimszalių, kurių vis labiau pradeda neapkęsti.

Toji aplinkybė, kad Martin'as išszudė ne ukėsus o tiktai svetimszalius, sumažina jo nūžnumą tarpe amerikiečių-pamatikų.

Iš to gali kiekvienas persitikrinti, kad vangumas pasinaudoti iš tiesų szios szalies, mus pastato akise amerikony kaipo žemiausio laipsnio žmones.

Isz Lietuvos.

Mums raszo, kad rusų valdžia iszsiuntinėjo sznipukus į Prusus gaudyti gromatas ir rankraszcius ateinanczius ant adresų kurie yra „Varpe“ „Ukinjke“ ir „Tėvynės Sarge“. Mat tokiu budu mislyja rusai sugauti visus rasztinikus ir jų rasztus. Ant kiek pasirodo, tai vokiecziai daleidžia tiems sznipukams po pacztus knisinėti, nes daugelis tokių gromatų ateinanczių į laikraszčių redakcijas tampa pernesztos per rubezių ir padūtos ant vokieczijų paczto, ko rusai negali sugauti ant savo paczto, tai dabar pastatė po žandarą daboti į liet. redakcijas atei-

nanczius laiszkus. Abelnai dabar Lietuvoje yra gaudymas psiaudonimų bei susekimas draugyszczių.

— *Peterburgas.* Noriu praneszti keletą zodzių apie „Labdaringą Lietuvių D.stę“ Peterburge. Iki perezitos vasaros draugystė samdydavo szokių vakarams Vinogradovo sale — vieną isz pigiausių. Nors už aplankymą tų vakarų imdavo nedaug, bet visados turėdavo pelną, kadan-gi prisirinkdavo apscziai svezčių, tarp kurių — anot vieno „labdario“ zodzių — visados budavo ir pilksermėgių, mėgstanczių, pagal nūmonę minėto labdario, svetimas (t. y. ponų) kojias mindzioti. Dabar draugystė pradėjo savo vakarams puikesnę sale samdyti, turėjo puikesnius svezcius, dailesnių szokių, bet uzdarbio... kas vakaras — tai deficitas, kas vakaras — tai deficitas... Velycziau draugystei grįzt prie pilksermėgių, nėra kitaip reiks — sąžiniszkai elgianties — vieton „Labdaringa“ raszyt „Pasilinksminimo Lietuvių D.stę“. (Isz „Varpo“) *Nelabdarys.*

Isz Prusu Lietuvos.

— *Tilžė.* Ketverge 5 Rugpjūtį — kaip pranesza „Auszra“ — buvo paprastas „Byrutes“ draugystės susirinkimas, kur buvo mislijama buvusios vasarines szventes, Klaipėdoje rokundas sudavadyti, bet dėlei nepribuvimo kasierių su pinigais, turėjo atidėti ant kito sykio. Užmanyta 15 Rugpjūtį su garlaiviu „Heinriette“ į Krantą (vokiszka-Krantz) plaukti. Paskui tapo apkalbėta ir ginczytasi apie draugus, kurie draugystei gėdą daro. Du draugai tapo iszmesti isz draugystės, o 5 nubausti pinigiszka nū 1 iki 5 markų.

5 Rugpjūtį, Nemunui patvinus, tapo medinis tiltas per troptus paplėsztas, kurie patvi-

nus vandeniui atsiliūsavo nū pririszimų ir kas pakliuvo jiems į kelią, tai viską sunaikinę drauge plukdino. Atsimuszus troptams į tiltą, nutruko inkarai bei poliai, kurie viduryje sriovės sukalti buvo. Prie tilto buvo kelios budos dėl maudyklių, kuriose maudantiesi tūmi kartu baisia iszsigandę ir vos suspėję marszkinius apsivilkti ėmė laukan bėgti. Iszkada, kuri pasidare, sprendziama ant vieno milijono markių, nes daugybė medzių isz suirusiu troptų paplaukė su sriove, kur jų gaudo kas nori ir už sugavimą gero atlyginimo nū saviniko reikalauja, o kiti sav gerų malkų pasirupina, nes ant tokios daugybės negalima geros kontrolės uzlaikyti. Žydelei, kurie tūs medzius isz Did. Lietuvos czionai atgabeno, peisus raudasi ir szaukia „gevalt“.

— *Klaipėdoje* tapo nutverti du žydelei isz Garzdų, kurie prisikrovę malkų, o į tais prisidėję buvo ryszių su maistu bei drabužiais lietuvių einanczių Amerikon, ką rubežiaus urėdnikas užtiko. Jūdu tapė nubausti už paslėpimą ant 212 markių.

Kopkalnei yra apsodinami su puszimis — kaip pranesza „N. L. Ceitunga“ — kur dirba daugiau kaip 800 darbinjų. Valdžia davė 1,100,000 markų dėl apsodinimo puszimis Kopų nū Klaipėdos iki Jūdkrancziui (Schwarzort). Kur sodinasi puszelės, ten pirma uzkrezia dumblais, kuriūs isz Baltjurių iszbagariūja.

Prasidėjus žasų vezimui į Prusus, pasidaro bais daug nereikalingų kasztų, kuriūs iszmislyjo vokiecziai. Veik ant visų kelių einanczių per rubezių tapo pastatytos budos dėl žasų kvarantanos, kurios tampa keletą dienų tokiose laikomos dėl isztyrimo ar ne serga. Už tokį darbą ima nū žasies po 50 fenigių, kas yra pardūdan-

cziam ir perkancziam ant iszkados.

Szis atsiszaukimas yra Tilžėje atspaustas dideliame skaitlinje ir visur platinamas, kurį czionai padūdame.

Broliai Lietuviai!

Lietuviams, esantiems po Maskolijos valdžia, uždrausta yra spauda lietuviszkų knygu ir laikraszčių. Eikime iszilgai ir skersai per visą svieta, o niekur nėraime jau tokios szalies, kur butų užginta kam nors turėti knygas savo prigimtoje kalboje. Taip dedasi tiktai Maskolijoje. Ir tojepat Maskolijoje turi spaudą net žydai, totoriai; vieniems tikt lietuviams spauda atimta. Supraskite, kokia tai peklišzka neteisybė ir kaip ji užkerta mums apszvietimo kelią!

Jau 30 metų su virszumkencziam tą maskolių neteisybę. Per tą visą laiką priversiti esame savo apszvietimui gabenti lietuviszkus rasztus slaptomis isz užrubežio. Iszpradzių, kol buvome visai tamsus, užmigę, kol da mažai knygu mums tebereikėjo, gabenimas rasztų isz užrubežio nebuvo taip sunkus ir skaudus. Kadan-gi sziądien atsimerkė mums akys, kada pajutome reikalą lietuviszkų rasztų, prisieina mums dėl jų didei nukęsti. Matote, maskolių valdžia, iszvydusi, kad lietuviai bunda, skaitydami savo rasztus, ir sprūsta isz sumaskolinimo ir pravoslavijos nagų, ėmė su neiszpasakyta smarkybe persekioti ir lietuviszkus rasztus ir žmones, jų skaitanczius. Geriausias žmogus, skaitantis nekalcziausią lietuviszką knyga, yra valdzios laikomas per didziausią nusikaltelį, maisztinijką, kurį jau be sudo galima bausti. Abipus Nemuno visi gerai pažystame tą persekiojimą lietuvių už skaitymą savo knygu ir laikraszčių. Velnias taip nesidziaugia, sugrie-

bės dusią, kaip maskolius išvydęs lietuviszką kalendorių. Jau daug lietuvių yra nukentėjusių už rasztus savo prigimtoje kalboje, už tas szvenciausias savo tiesas!

Liudniausia, kad lietuviszkas knygas ir laikraszczius persekioja ne tikt maskolių policija, bet ir patys lietuviai. Žinome isz vardo ir pravardės ne vieną tokį judoszių, kuris už lietuviszkas knygas yra suskundęs žandarams savo brolių lietuvių. Isz pradžių tokie skundė isz piktumo, norėdami atkerszyti, o dabar jau priviso judoszių, kurie už pinigų tarnauja žandarams. Jau tiek daug turime tarp savęs judoszių, kad jeigu jie susitartų visi viena diena pasikarti, tai mus giriose neisžtektų drebulių. Žiūrėkite, kiek policija sugadina doriszkai mus žmonių!

Beje, maskoliai siulo lietuviszkiems rasztams savo „graždanką“ (t. y. maskoliszkas litaras.) Jie patys žino, kad jų litaros negražios, labai nesveikos akims ir visai o visai netinka lietuviszkiems rasztams. Vienok siulo jas, nes žino, kad įbrukus mums „graždanką“, kur kas lengviau butu įbrukti mums maskolystę ir pravoslaviją. Dėlto-gi, broliai, saugokitės tų litarų, kaip didžiausio pikto! Nė patys neimkite, nė vaikams nedūkite brukamų dabar lietuviszkų knygų su maskoliszkomis litaromis. Nai-kinkite tokias knygas, kur tikt prigriebsite! Neklausykite tame dalyke prikalbėjimų arba gąsdinimų vyriausybės, neklausykite kaimo mokintojų, nes jie siulo tas knygas tikt dėl to, kad tikisi už tai nū savo vyriausybės didesnės algos ir dovanų.

Už ką-gi pasiekė mus tokia nelaimė? Rodosi niekūmet nenusikaltome prieš Maskoliją. Maiszto nekėlėme. Mokeszczius mokame. Stipriausius vyrus tarnauja kariume-

nėje ir lieja kraują už Maskoliją. Už ką-gi maskoliai užgina mums lietuviszkus rasztus ir nedūda apsiszviesti? Kam persekioje ir kankina mus už skaitymą mus rasztų? Už ką gadina doriszkai mus žmones, papirkdami ir versdami į iszdavikus — judoszczius? Kam-gi ant galo valdžia, szitaip neteislingai skriausdama mus, daro isz mus tyczia savprieszinikus, kad galėtu pas-kui mus kankinti?

O vienok visos minėtos skriaudos ir neteisingi persekiojimai paczios valdzios dirbamų prasikaltėlių apsistos su ta diena, kaip bus lietuviams sugražinta lietuviszka spauda lietuviszkomis (t. y. lotyniszkomis) litaromis. Valdžia tai supranta taip-gi ir žino, kad turės pagalios iszpildyti lietuvių norus. Jeigu da ikszio vis nesutinka gražinti mums spaudą, tai dėl to, jūg tikisi, kad mes apilsime bekovodami, liausime reikalavę lietuviszkų litarų ir priimsime „graždanką“.

Parodykime-gi valdziai, kad ji skaudžiai klysta. Jeigu ji negalėjo įgriebti mus, kada buvome kvaili, tai jau szia dien, kada pažinome jos žabangas, tikrai neįgriebs. Parodykime, kad mes visai neketiname iszszadėti savo szvenciausią tiesų ir nestosime už jas kovoje. Valdžia tur iszklaudyti mus teisingus reikalavimus. Stengkimės tiktai sutrumpinti laiką bereikalingos kovos ir priartinti valandą laimėjimo. O tai galime padaryti tiktai tolydzio klibindami, be perstojimo reikalaudami spaudos ir iszto- lo neprisileisdami maskoliszkų litarų. Kur tikt galime ir kada galime, reikszkime savo teisingus reikalavimus nevien žodziu, bet ir ant raszto. Žemiau parodyta, kokiais keliais lengviau galima tai atlikti:

1. Neimkime nė įrankas lietuviszkų knygų, atspausių maskoliszkomis litaromis. Per

prievartą įbruktas sudeginkime. Paš rejentus nedūkime raszyt aktų lietuviszkų maskoliszkomis litaromis.

2. Valszcziai ant susirinkimų tegul sutare reikalanti, kad kaimo mokyklose butų iszguldoma lietuviszka kalba ir tikėjimo mokslas ant knygų, spaudintų lotyniszkai — lietuviszkomis litaromis. Ne-steigti naujų mokyklų, kurioms valdze nenorės dėti minėtų tiesų.

3 Raszykime praszumus, reikalaudami lietuviszkos spaudos;

a) pas ministerį vidaus dalykų.

b) pas general — gubernatorių.

c) pas vyriausiąjį užveidą spaudos dalykų.

d) pas patį ciecorių.

e) pas savo vyskupus, idant jie teiktusi užtarti toliau, (pas vyskupus reikia raszyti lietuviszškai). —

NB. Jū visokių praszimų bus daugiau, jū daugiau ant jų paraszų, jū geriau. Bauginimų nēr ką bijotis, nes už praszimą nubausti negali.

4. Vaziūdjant per Lietuvą kokiam didžiamjam kunigaikszcziai, ministeriui arba general-gubernatoriui, reike siųsti iszrinktiejie su praszimu leidimo spaudos ir apginimo nū persekiojimų žandarų ir policijos.

5. Ukininkai tegul tveria ukiszkas draugystes ir tegul praszo žemdarbystės ministerio, kad jiems leistų skaityti lietuviszkas ukiszkas knygas ir laikraszczius.

6. Jeigu policija ir žandarai padarytų kam skriaudą už lietuviszkas knygas, skųskimės prokuratoriui, general-gubernatoriui, ministeriui ir net pacziam ciecoriui.

7. Neapleiskime tų, kurie už lietuviszkas knygas pateko į vargą — gelbėkime jū kū galime: pinigais, roda ar kitaip.

Broliai mus pusėje teisybė, mus pusėje ir iszlaimėjimas — tiktai laikykimės tvirtai!

Isz Kitur.

— *Vidurinė Amerika. Ni-caragua.* Maisztai nesiliauja czionai; viename muszyje pas Rivas maisztinškai tapo iszvai-kyti ir jų vadas, jenarolas Paiz, į koją pažeistas tapo. Valdžia apreiszke, kad misztas pasibaigęs neva.

— *Austro-Vengrija.* Atvykus Vokietijos ciecoriui į Budapesztą ir pasisveikinus su Austrijos ciecorium, kur pulkai žmonių buvo susirinkę, netikėtai iszgirdo didį trenksmą, kuris visus iszgandino. Žinoma anarchistai mėgino valdonų susitikimą trukdyti, ir jei pasiseks, kokį nudobti. Aresztavota daugybė žmonių. Bet kaip isztikro yra, negalima žinoti, nes policija viską laiko paslapyje, o laikrasztį „Neue Wiener Journal“, kursai apgarsino apie tai, sukonfiskavojo. Mat, vieszpacziai nori viską užslėpti, nors baimės turi į vales, ir nurodyti kad nieko neatsitiko.

Austrijos vokiecziai yra didi įpykę ant pirmsėdzio ministrų, lenko grafo Badeni, už sulyginimą czekiszkos kalbos su vokiszka. Ant atvėrimo parlamento, po vasarinių vakacijų, vokiecziai ant pirmo pamatymo Badenio, pasveikino jį su: „szalin su Badeniu“. Vokiecziai visur stabdo Badenio darbus ir vieton jo reme savo szalinįką Schoenerer'į kuris yra neapkestoju visu nevo-kiszkų gaivalų. Tarp tokių nesantaikų tarp grovo Badenio ir vokiszkos partijos, Badenis iszszaukė ant muszio pasiuntinį Wolf, kuris jį saime iszvadino „lenkiszku niekszu“. Badenis tapo paszautas į tiesiają ranką nū Wolfo.

— *Ispanija.* Don. Carloso szalinįkai vis dauginasi. Jisai

girisiasi buk turis į 100,000 savo szalinikų, kurie gatavi esą dėl jo reikalų už ginklų tverti. Don Carlos tvirtina, kad Kubos maisztai yra ženklų nupūlimo vieszpataujančios dinas-tijos o uzzengimu ant sosto jo paties. Vyskupas nū salos Majorka, iszkeikė izdo ministerį už pasisavinimą baznyčios turtų, idant tūmi kompromitūtu ministerio įtekme. Ministeris pasigūdė popiežiui, kuris paliepė visai dvasiszki-jai nesiprieszinti dabartiniam ispaniszkam randui ir isz vien kovoti priesz karlistus. Vyskupas nū Majorkos yra szaliniku Don Carlo'so.

Kubos maisztų vadovai apreiszkė, kad jie nereikalauja nū Suv. Valstijų pagelbos dėl visatino iszsiliūsavimo isz po ispanų jungo, nors Suv. Valst. pasiuntinys, Woodford Madrite, reikalavo pabaigimo karės iki galui szio mėnesio. Tokiam Suv. Valst. reikalavi-mui Europos vieszpatystės nesiprieszina apart Austrijos, nes Austrijos ciecoriszki namai giminiūjasi su Ispanijos kara-liene.

Ispanai užtiko vieną laivą pietinėje szalyje Pinar del Rio, atvezantį pagelbą kubiečiams, kurį nuskandino ir 19 vyrų užmuszė. Kubiečiai po vadovysta Alvarezo susirėmė su ispaniszka kariauna ir sugavo 11 ispaniszku „guerilliu“ kurie užtikė kubiečių ligonbu-čius sudegindavo o ligonius užmuszdavo. Visus pakorė.

Seiba Macha, prov. Mantas, kubiečiai užpūlė ant ispaniszkos kariaunos ir 52 užmuszė bei 73 pažeidė. Mangas and Punta Brava, prov. Pinar del Rio, kubiečiai su dinamitu sudauzė trukį vezan-tį ispaniszkus kareivius, kurių daugel užmuszė bei pažeidė.

— *Maskolija.* Visatinas javų neužderėjimas net 17 gubernijose, grasina vėl badu gyventojams, ateinančiam mete.

Dėlei sausumos negalėjo žieminių javų užsėti. Ir nors zopostai javų isz pirmesnių metų bus sunaudojami, tacziaus ukinikai negalės atsigriebtį į keletą metų. Valdžia jau dabar mislyja visatinai iszvezimą kviečių užginti.

Turkestane buvo žemės drebėjimas, kuris daug iszkadų padarė.

— *Balkanų pussalės.* Sandara tarp Graikijos ir Turkijos dar nepadaryta, nors pirmiaus rodėsi, kad veik viskas užsibaigs. Nesutikimai Europos vieszpatysečių viską vėl suardė. Turkija nori daugel ką gauti, o Graikija vėl menkai dūti. Sutartį, kurią veik buvo padarę ir veik Turkija su Graikija priėmusios, Graikų liaudis ant vietos „sutarties“ visatinai atmetė ir kopiją sudegino tarpe entuzijastiszko klyksmo susirinkusių.

— *Indijos.* Czia maisztai nesiliauja bet vis tolyn plečiasi. Prie Ananyat buvo smarkus susirėmimas maisztinikų su anglų pajiegoms, kur anglai nužudė 140 savųjų. Maisztinikai matydami ateinančią pagelbą anglams, pasitraukė į kalnus.

Kitame susirėmime, anglai giriasi, buk jie maisztinikus veik pergaleję ir drucziausę jų tvirtynę įėmę; 70 maisztinikų užmuszė bei daugelį sužeidė, kurie visai jau netikį savo vadovams. Mad Mullah, vadas maisztinikų, turi 4000 apginklūtų žmonių.

Pagal pareinancias žines isz Bombay ir sveikatos užveizėtojų tvirtinimą, maras nėra dar nuslopintas, bet vis tolyn plečiasi.

— *Havai salos.* Tesentėsi taryboms Japonijos su Suv. Valstijoms apie tais salas, Japonija siuncze daugel kareivių tenai, po paveikslu darbinikų, kas nepatinka Suv. Valstijoms,

kurios dėlei tos priezasties siunczia net 3 kariszkus laivus. Salų valdžia neįstengia sulai-kyti japonų, kurie nieko nebodami keta po savo globa paimti salas.

Dalis darbu.

— *Pittsburg, Pa.* Didysis straikas jau pasibaigė. 150,000 kalnakasių, kurie 11 savaičių straikavo, padidinus algą ant 20 procentų, sugrįžo prie darbo. Straikas kasztavo į 5-7 milijonus dol.

— *Springfeld, Ill.* Kasyklų savininkai Illinojaus valstijos, apart sziaurinės szalies, susitaikė su darbininkais.

— *Hazleton, Pa.* Straikas czionai ir jau pasibaigė veik visoje apielinkeje. Darbininkai kasyklų, Lehigh & Wilkes-Barre, skaitliuje apie 2,500 sugrįžo prie darbo ant senųjų iszlygų, ką turėjo ir kiti darbininkai pasekti.

21 dieną szio mėnesio sudegė vienas brėkerys Beaver Meadow. Kas padegė, nepatirta; darbininkai sako, kad padegė patys savininkai, mesdami kaltę ant darbininkų, idant netaptu milicija atsaukta. Dabar milicija daboja visus turtus kapitalistų.

Szeriffas Martinas su savo gauja tapo neva areztavoti už suszaudymą straikierių. Dėl nutildymo žmonių, patys kasyklų savininkai sutarė su szdzia, ir Martiną su 78 valkatoms isz Hzletono į Wilkes-Barre su milicija atlydėjo ir vėl atgal į Hazletoną. Kiekvieną isz jų pastatė po kaucija \$6,000. \$5,000 už žmogzudystę o \$1,000 už pažeidimą straikierių, kada jie bėgo. Kaucija, \$474,000 užstatė viena banka isz Philadelphijos. Szdzia atmetė lojerius, kuriūs buvo pastatę darbininkai, idant tiejie neardyty tvarkos. Czionai bus panaszi prova į kraziečių Vilniuje. Daugelis loje-

rių prisisiulė darbininkų reikalus ginti dovanai, bet tokie visi yra kapitalistų bernai ir viską suks dėlei naudos kapitalistų, kuriems tarnauja.

Gėda tokiems lietuviszkiems laikraszečiams, kurie drįso iszniekinti tūs, kurie persergejo žmones, idant ne susidėtu su pasisiuliusiais kapitalistų lojariais.

— *Scranton, Pa.* Kasyklose Simpson & Watkins sustraikavo 600 darbininkų. Sziaur-vakarinėje dalyje miesto tos paczios kompanijos kasyklose ir visi sustraikūs. Superintendentas pasakė, jei negrįž darbininkai ant senųjų iszlygų darban, uždarysę kasyklas iki pavasariui.

— *Marion, Ill.* Czionai atsitiko didelė eksplozija nū užsidegusio gazo kasyklose „Williamson County Coal Co.“ 15 darbininkų sunkiai apdegusių ir 3 negyvus iszėmė isz kasyklų. Kiti visi bene liks kasyklose, nes prie szafto negal prieti per liepsnas o kito iszėjimo isz ten nėra. Apdegusieji kasyklose yra italai bei maskoliai (bene bus lenkai o gal ir lietuviai).

— *Anderson, Ind.* Czia-pradejo 3 didelės dirbtuvės vėl dirbti, kurios nū pustreczio mėnesio uždarytos stovėjo. 1500 darbininkų gavo vėl darbą. Dvi dirbtuvės dirba stiklinius indus, o treczioji vinis.

Isz Amerikos.

Aukso jieszkotojai. Į Viktoriją, Brit. Columbijoj, sugrįžo 80 aukso jieszkotojų isz Klondike's ant perziemavojimo, kurie pavasariui prasidėjus vėlei grįž į Eldorado (aukso krasztą). Žiema tenai jau gana smarki. Per kalnus galėjo persigauti tik tai su szlajutėmis szunimis pakinkytomis. Žiemai užstojus, arklių prekė nupūlė nū 300 iki 400 ant \$5.

Vaikų vagys.

Albany, N. Y. Czionai tapo sugauti du vaikų vagys ir nusiųdyti ant 14 metų ir 4 mėnesių kalinio. G. Blake ir M. Hardy, prisiviliojo vaiką J. Conway ir nusivedė su savim, ką tėvas patėmijęs pasivijo su policija. Jie yra kaltinami jau ir už pirmiaus padarytus tokius darbus, bet pasisekė jiems vis gerai. Ką jie su vaikais darydavo, nėra ištirta.

Nepasisekė.

Luzerne, Pa. 22 d. szio mėnesio įsikraustė vagis pas M. Alytą, kuris čia turi salioną. Jo pati tą vakarą nerimasciavo ir priesz gulsiant prikaltė Mikui, kad nors kamodą ant durių užtrauktų, kurias nebuvo galima dėlei sugedimo užrakinti. Užstumę kamodą ant durių dar ir revolverį pasidėjo ant kamodos. Vagis išryto apie 5-tą valandą įlindęs per langą ir užlipęs į miegstubą, atstumė duris su kamoda, ir tame tarpe pati pabudusi ir pamacziusi vagį suszuko, o vagis pagriebęs revolverį nū kamodos leidosi į kojas ir pabėgo.

Savo paczią

į deszras sukimszo.

Chicagoje, mėsininkas Luetgertas, norėdamas praszalinti savo paczią dėlei neapykantos, kuri kilo iš priezasties dėlei jo laikymosi su kitoms. Norėdams greicziaus jos nusikratyti, papjovė ir mėšą bus į deszras sukimszęs, nes kubile tiktai grynus kaulus atrado. Luetgertas yra tiesos rankose.

Moterių užpūlikas pakartas.

Key West, Fla. Nigeris S. Johnson užpūlė ant 4 moterių kurios buvo iszėję kvietkų pasirinkti. Trys moters pabėgo, o Mrs. Atwell bebėgdama parpūlė, ir taip ją sugavęs anšai nigeris apžagė. Tas jo darbas baisiai įpykino baltūsius, ir nors jau buvo jis kalinyje, susirinkę baltieji iszver-

žė jį isz kalinio ir pakorė. Vienas iszleistojas laikraszcio buvo ant to paraginęs savo baltveidzius, kurį vėl nigeriai norėjo pakarti ir su didžiu vargu policija vos atgynė, vienok toje muszoje vienas baltasis ir galą gavo.

Užpūlė ant trukio.

Minneapolis Minn. Trys valkatos arti Smith Lake Minn. isgriovė į kabuzę (yra tai tavorinio trukio karas, kuriame važiūja breksmonai ir kunduktorius) ir radę 3 prižiurėtojus gyvūlių, atėmė pinigų ir ką vertesnio turėjo; tiktai sugrižus kunduktoriui ir breksmonams szoko bėgti. Du pabėgo, o vieną sugavo.

Geltonasis drugys.

Geltonasis drugys vis toliaus platinasi. Žmonės iszsigandę ir kitokį numirimą laiko už paeinantį nū drugio. Valstijoje Louisiana, Mississippi, Kentucky buvo keletas numirusių bei naujai apsirgusių, kas dar labiaus nugandino gyventojus. New Orleane policija užgynė kraustytiesi isz vienu namų į kitus. Praėjusę sereidą New Orleane apsirgo keturi žmonės, isz kurių du numirė. Sanitariszka komisija tikisi, kad į rudenį atvėsus kiek orui sumazės ta epidemija.

Užjaunikį papjovė savo draugę.

Birmingham, Ala. Ant baltiaus atėjusi Ludvika Woods persergėjo savo draugę, Mary Jackson, kad neitu szokti su Tamoszium Walters, į kurį abidvi buvo įsimylėję. Isz pradzių Mary dabojo ant persergėjimo, bet pamacziusi Tamoszių, viską užmirszo ir iszėjo szokti, ką pamacziusi Liudviką įtužo ir po szokiui pūlė ant Mary su peiliu, kuriai net 12 zaizdų kakle padarė, kuri tū jaus ir numirė. Galvažudė tapo suimta.

Prezidentas.

New Yorke ant Grand Central dypo areztavojo Jur-

gį Gibson'ą, kuris save laikė už Suv. Valstijų prezidentą. Nuvestas ant policijos ir klausinėjamas niekė neatsakė. Pas kiaus tiktai policija persitikirino, kad jis yra kurczias ir sumaiszyto proto. Jį palavė į szpitolę.

Pagal tiesą.

Gubernatorius Valstijos Mississipi buvo iszkelevęs į pavietą Simpson, o isz tenai į savo gimtinę, miestelyje Brandon. Į tą tarpą pasirodė gelt drugys, ir visi atkeliaujantieji į Jackson — Valstijos vyriausę miestą — turėjo iszbuti paskirtą laiką kvarantanoje. Gubernatorius norėdamas sugrižti ant savo vietos, kreipėsi su praszymu prie užveizėtojų sveikatos, idant jam daleistu sugrižti miestan. Komitetas statei jam atsakė, kad įstatai kvarantanos negali buti lauzomi, ir visi keleivei į Jackson'ą turi jiems pasidūti. Gubernatorius turėjo atgal grižti.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

— Plymouth, Pa. Vietinės draugystės, kaipo tai, „D. L. K. Vytauto“, „szv. Kazimiero“ ir „szv. Jūzapo“ susivienyjo į vieną draugystę dėlei visūmeniszkos naudos. Savo mieryje apsiėmę yra įkurti visūmeniszką knygyną, isz kurio draugai naudosis knygomis bei laikraszciais dovanai; o nedraugai, isz tolymesnių vietų gaus knygas už mažą užmokestį, kuris eis ant nupirkimo naujų knygų bei naudos knygyno. Apart to prakilnaus mierio, keta pagal iszgalę szelpti materialiszka ir tėvyniszkus reikalus. Kiti mieriai yra paprasti; k. t. priveizėjimas ligonių bei mirusių palaidojimas ir szelpimas likusių naszlaiczių.

Szis prakilnus darbas Plymouth'o draugysezzių reikalūse knygyno yra naudingiausias, nes vienai draugystei sunku yra arba visai negalima tokio

įkurti, kas susivienyjus, lengvai isikunys.

— Scranton, Pa. 26 d.

Rugsėjo lietuviai suėjo į Leonardos svetainę dėl apsznekėjimo skerdynės aplinkinėje Hazletono, jos priezasties ir pasekmių. Angliszkai kalbėjo Jonas Gray, ir iszrodė, jūg kapitalistai, nors isz vardo kriksazionys, mindzioja principą meilės artymo, ir pagriebę valdžią į savo rankas, panaudojo ir panaudoja ją dėl varginimo ir taip jau vargingai gyvenanczių darbinikų. D ras Szliupas kalbėjo, kaip czion, Amerikoje, neuzkencziami yra ateiviai — lietuviai, lenkai, rusinai, italai —, kaip uždeję buvo Pensylvanijoje 3 centinij mokestį ant ne-ukėsų, kaip stabdo ir tramdo atkeliaujančius mūsų brolius, kaip ant ateivių meta kaltę numuszime algos darbinikams ir kaip ateiviams reikalaujant geresnio buvio sutinka jūs ginklūti valstijos ir kapitolo bernai ir suszauo, parodydami, jūg gyvastis bėdno vargūlio yra už nieką laikoma per iszdydusius baudponius. Apipasakojęs atsitikimą aplinkėje Hazletono ragino savo brolius, kad gelbėtu pinigiszka likusias naszles ir pažeistus brolius, o taipgi kad susidėtu į polytikiszka darbinikų organizaciją ir drauge su kitų tautų darbinikais rupintusi, panaudodami ukėsų tiesas, pergalėti neprietelingas sylas kapitolo. Galiaus kalbėjo kn. Dembskis pasiremdamas ant isztarmės Kristaus, jūg nėra galima tarnauti Dievui podraug ir mamonui, ir stengėsi parodyti, jūg szia dien pinigas yra spēka, bet jūg darbinikams turint polytiszka galybę pinigas turės pragaiszti ir tokiu budu dings isz žmonijos tarpo lenktynės, godumas ir daugelis kitų ydų. Toliaus tapė priimtos rezolincijos, kurios tapė nusiustos į angliszkus laikraszczius o kurias

apart legislatoroz, ir protesta-vojimo priesz praktiszka apskelbima karės provų aplinkėje Hazletono, prieszais artikulą 1, sekcija 22 Konstitucijos, kuri sako, jūg „milicija turi visūse atsitikimūse ir visūse laikūse buti po kėravone civilizkos galybės“.

Nutarėme isztarti savo szirdingą sympatiją naszlėms ir naszlaicziams ir draugams nuteriotų aukų kapitalistiszko gabumo ir gelbėti jūs pinigiszka; ir

Nutarėme — matydami neigalėjimą senų politikiszku partijų uzlaikyti tiesas ir gerovę žmonių — atsiszaukti prie ukėsu valsziaus Lacka wannos ir valstijos Pennsilvanijos susigretinti su tokia politikiszka partija, kuri įstengs apginti tiesas žmonių priderincziai, beje su Socijalistų Darbo Partija“.

Priėmus tas rezoliucijas susirinkimas iszrinko komitetą, kurs rupinsis įvykdinti nutarimus suėjimo; į komitetą likosi iszrinktais: Dr. J. Szliupas, Mikas Bernotas, Jurgis Zinavyczia, Jurgis Szalna ir Aleksandras Bokanas.

Galiaus pirmsėdis isztarė padėkavonę kn. Kaupui už apgarsinimą susirinkimo bažnyčioje, ir ant to susirinkimas pasibaigė. *J. Szliupas.*

— *Union City, Conn.*
Rugsėjo 19 d. 1897 m., ant mėnesinio susirinkimo draugystės szv. Jurgio, tapė apakyta per tulą tautietį apie barbariszka darbą nedoro Luz. Co. szeriffo Martino, padarytą ant nekaltų ir vargingų darbininkų Hazletono apielinkės. O kad geriau suprastų apie tai negirdėją tautiečiai, perskaitė isz laikraszcio apie tai aparaszymą... Galan tas pats tautietis papraszė visų draugų kad padarytų milaszirdystę dėl likusiujų naszlaiczių, ant ko visi vienbalsiai pristojo. Paszelpai likusiujų lietuviszkų

naszlaiczių paskyrė isz draugystės izdo \$10; priegtam dar paaukavo szie:

Vincas Baratinskas	25c.
Petras Bekėraitis	25,,
Jonas Bekėraitis	25,,
Jurgis Brazys	25,,
Simas Pruselaitis	25,,
Mikas Staszkunas	25,,
Antanas Staszkunas	25,,
Petras Antanaitis	25,,
Pijus Bindokas	25,,
Adomas Stenkevycze	25,,
Jonas Pruselaitis	25,,
Jūzas Mickevycze	25,,
Martynas Mažeika	25,,
Jonas Kazeliunas	25,,
I. J. Grieszius	50,,
Jūzas Januszaitis	50,,
Pranas Meisztas	50,,
Paulius Kudanavycze	1,00
	\$6,00

Paskui tapo iszrinkti du vyrai kad eitu per stubas lietuvių kalektavoti ant to reikalo. Po susirinkimo draugystės, nuėjau į „Clubą“ kur buvo keletas mus tautiecių susirinkusių ir apsakęs apie gerą darbą draugystės, padarytą vargingiems naszlaicziams, ant ko, kaipo susigraudingę szie tautiečiai paaukavo dar:

Kazys Rakutis	50c.
Kazys Antanaitis	50,,
Jūzas Dulbys	50,,
Paulius Dulbys	50,,
Pranas Bekėraitis	25,,
ir Adomas Abraczinskas	30,,
	\$18,55.

Szie visi pinigai yra dr. izde. Jeigu butu labai reikalas, tai tegul Hazletono iszrinktas komitetas atsiszauke į mūsų dr., o tūjaus iszsiusime. Ant-raszas: *St. George's Lithuanian society, P. O. Box 184 Union City, Conn.*

Kas link szios Hazletono aplinkinės nekaltų darbininkų skerdynės, p. V. Ambrozevycze isz Philadelphijos raginda mas prie to prisidėti, sako: „Dėlto, kur randasi kiek lietuvių, darykim susirinkimus, ant susirinkimų, darykim protestus ir rezoliucijas padūkim į angliszkus laikraszczius.“

Toks tai paraginimas savo tautiecių yra labai pagirtinas, bet prie to da reike prisidėti nors kiek ir materijaliskai, nes mūsų iszganymas ne žodžiūse bet tik darbūse yra.

Varde lietuviszkos szv. Jurgio draugystės *I. J. Grieszius.*

— *Baltimore, Md.* 15 d.
Rugsėjo czion tapė laikytas susirinkimas, ant kurio pribuvo į 300 lietuvių, tarp kurių radosi ir keletas moterių. Pirmiausia kalbėjo iszleistojas „Darbinjko“ R. P. Kunemas pradėdamas apie anglekasių straiką, įpacz parodydamas vargingą padėjimą darbininkų Hazlone, kur szeriffas Martinas žvėriszku budu pradėjo szaudyti straikierius, kurie nenorėdami badu mirti drįso praszyti kapitalistų didesnės užmokesties, tai jūs tenais gauja galvažudzių szaudo ir veda į kalėjimus, nepaisydami visai, kad jų paczios ir vaikai neturi dūnos kėsnio anei apdangalo. Toliaus kalbėjo kad darbininkai laike rinkimų neparsidūtu savę už stiklą alaus ar už keletą dolerių, bet kad koznas rupintusi remti savo partiją, t. y. socijalistų, kurie tik gali iszvadūti lūmą darbininkų isz po jungo razbaininkų o sutverti tai, kad visi turtai prigulėtu ne pavieniams ypatoms, bet visiems, nurodydamas aiskiausiaiis faktais, kad kaipo isz republikoniszkos taip ir isz demokratiszkos pusės niekad o niekad gero negalima sulaukti, nes jie dirba ne dėl mūsų tik dėl savo kieszieniaus. Kalbėtojas toliaus nurodė kad Szv. Valstijų konstitucija yra labai gera, bet tik nepildoma; dėl to tai, kad apsipažinti su szios szalies įstatimais, jisai ragino mokintis angliszkos kalbos, kibti prie mokslo, tverti socijaliszkas szakas, risztis į moksliszkas draugystes o szalintis nū tokių mokslainių kuriose žmogų apjākina kad buti dar vis kapitalistų vergu. Tai-

po-gi iszpeikė kareiviszkas draugystes sakydamas: kad mums, broliai, reikia eiti viens priesz kitą ne su kardais, ne su augsztomis kepurėmis, ne su žvilgancziais knypkiaiais, bet su meile, su apsiszvietimu, o tada ką nors nuveiksime! Prigulėdami į kareiviszkas draugystes, mes ne tik ką rodome aklais ant proto bet vergais razbaininkų.

Uzbaigus kalbą R. P. Kunemanui, atsilankė garsus socijalistų agitatorius Wm. Toner, kuris trumpoje kalboje parodė kad sziaūdieninė valdzia yra niekam netikusi ir dėlto tai sakė: mes darbinjka jeigu norėtume, tai veik galėtume iszrinkti savo valdzia, tikrai darbinjkišką, kuri rupintusi dėl visų gero. *K. A. Budvietis.*

— *Waterbury, Conn.* Pe-reito meto pavasaryje atvyko isz Lietuvos Pijus Czėsna, kaip rodos isz Bartininkų parap. (Suvalkų gub.) ir negaudamas darbo czionai iki praėjusiam pavasariui, iszvažiavo ant farmų apie Hartford'ą. Iszdirbęs tenai per vasarą ir užsipelnęs kiek vėlei sugrįžo į Waterbury, ir nežine priezasties kurios dėlei emė klajoti. Pamatęs paminklą 12 pėdų augszcio, užsilipo ant jo, ką pamatę policmonai nuėmė jį, mislydami kad girtas esąs, ir nuvedė į lakopą. Ant provos atėjo lietuviai ir paaiszkino skvajeriui apie jo gyvenimą, kuris jį nusiuntė į „poor huose“ ant isztyrimo ir jei nepasveiks tai nusiuse į namus beprocių. Pernai taipat ant proto apsirgo Vincas Bartuszka ir tapo į beprotnamį padūtas. Apie pasveikimą nieko negirdėti.

Žygunas.

Teisybe.

Skaitydamas „Tėvyneje“ apysakėlę „Iszgame“, priduriu ir vieną panasų atsitikimą isz lietuvių gyvenimo.

Venciai isz kaimo NN. isz-
lido savo sunų Petra į moks-
lus; baigęs Petras Varzavoje
universitetą, buvo szale Var-
szavos Stanislavove sudzia,
apsivedęs su vokietaitė turin-
čia dvarelj. Motina budama
senatvėje ir naszlė, nekencze-
ma sunaus Klemenso, kuriam
pavedė ukę, susidariusi ant ke-
lio apie 15 rub. nuvažiavo pas
turtingą sunelį Petra, mislyda-
ma, kad anas ją pagūs senat-
vėje.

Kadą pasiekė miestelį Sta-
nislavov, dasiklausė kur gy-
vena Petras Vencius; bet
viesznamio savininkas liepė jai
pacziai pas jį neiti, dūdams
šinią Petru, kad yra tikrai
svarbus reikalas ir atsilankytu
pons sudzia į viesznamį. Pet-
ras atėjęs tūjaus pažino savo
motiną, ir visai nesivedė į sa-
vo gyvenimą, tik tai 25 rub
suteikęs, liepė namon grįžti.
Parvažiavus namon motina
garbavojo nemaloningą savo
sunų už atszalusį priėmimą.

Kaip zinau, daugel toji mo-
tina skolindama gelbėjo Petra
einantį į mokslą, bet kada
prisiėjo jai pas jį atsilankyti,
tai ir savo grinczion nepriėmė.

Kreipkimėsi mes dabartės
malonus gentainiai savo nū-
monėmis artin ir prie savęs, ir
pasiklauskime, kas zin ar tikt
neesame tokios paczios mados,
kaip tas daktaras su kuningu
ir Petras sudzia, kurie motinos
vargais iszauklėti, vienas Mas-
kolijos tarnas pasiliko, kitas
pralotystės ploscium apsiklės-
tė, ir vienu kart apleisdami
vargszę motiną pasenusią, nu-
sekė paskui savo garbę ir auk-
sinį dievą?! Minetasis Petras
tą patį padarė. Daug, ir la-
bai daug turime tokių lietuvių
ir lietuvaiczių panaszių į anūs
daktarus, pralotus ir sudzias!!!

Vieni vejamės garbę ar asa-
biskumus, kiti auksinį verszij,
treti tinginio sloga, nei kupra-
nugariai esame apsloginti, ir
neparangus kad ir galėtumem
ką veikti, tą viską tautiszka,

kas yra szvencziausia dēliai
mus, paliekame dėl nudirbimo
kas zin kam.

P. Trupinēlio.

Eiles

Pranciszkaus Sekupasakos.

(Tąsa)

XXXVI.

Isz lenkiszko.

Svirnelyje mergaitė
Be rupesczio miegojo,
Du aniolu atlėkė,
Pas galvą jos sustojo.
Ir aniols viens mergaitei
Tylei, grazei kalbėjo:
„Klausyk manes maziuke,
Laikyk už geradėją.
Parodysiu asz tav mažule
Stebėtiną takelį;
Jį perėjus tu džiaugsies
Ant mielojo rankelių,
Ir dyvinas linksmumas
Pripildys tavo szirdį,
Ir tavę tas supras tik,
Kas zodį meilės girdi.
Ir jauzemosios meilės
Iszgirsi tu dainele,
Ir ją linksmi dainūsi
Kas naktį, kas dienele.
Ir ant szio svieto margo
Kaip lelije žibėsi,
Ir visatinę laimę
Tu tarp žmonių turėsi“.
O kitas aniols tarė
Ties jeje pasilenkęs:
„Vaike, klausyk manęs,
Kol nieko neiszkentus
Ir einant paskui manę.
Tu rasi visą labą,
Asz tavę tū įvesiu
Į szaltą jūdą grabą.
Ir asz nuvesiu tavę,
Ant linksmojo takelio,
Ir tu numirus busi
Ant augszto Dievo kelių.
Gėrybes szito svieto,
Tu sykį vis apleisi,
O pas galingą Dievą
Tu gausi ko tik geisi“.
Mergaitė tū pirmamjam,
Miegodama, taip sako:
„Nuveskit kū greicziausei
Ant meilės ilgo tako,
Tegul negrauze manęs
Ankstybas nors liudnumas,
Lai nepima da manęs

Nors kapiniu szaltumas“.
Ir mirezio aniols liudnas
Į tolį lekt pradėjo,
O kudikiui baugingam
Jis szitaip prakalbėjo:
„Gerai, ateis bent laikas,
Tu ūgas meilės brauksi,
Paskui tarp abejonės
Pati jau manęs lauksi.
Tada jau asz mergaite
Pas tavę vėl ateisiu,
Ir giltinę ir dalgį,
Pirm savęs da atleisiu.

XXXVII.

Kaip bus mą diena su vargais
jau praėjus,
Ir migdams lauksiu kitos jau
dienos;
Tu anirole sarge buk mą apgi-
nėju
Ir mą neatsakykie tu savo glo-
bos.
Tu kunui nuvargintam dūk
atvangumą,
Nuliudusę duszę pastiprink
kaip reik,
Apszviesk mano žemiszko pro-
to tamsumą,
O jeigu kiek klysiu, prie ma-
nės tū prieik.
O kaip atsikėlęs kasdieninį
darbą
Pradėsiu varyti asz veleik to-
lyn,
Įkvėpkie mą mislį, užmanymą
svarbų,
Ir manęs nepleisk, nesitraukie
szalin.
Kada jau laike valandos pas-
kutinės,
Liežuvis užmirsz jau szio svie-
to sznekas,
Tu sarge prie manęs vis buk
pirmutinis,
Ir duszę paimkie į savo rankas
XXXVIII.
Didzmaris platus orinis,
Vedęs kaimenes žvaigždžių,
O ant jo jūdos krutinės,
Jų nelieka nė pėdų.
Ant laukų kū no placziausių,
Da už mėlynų dausų,
Laksto siaucze kū gražiausiai,
Didės gaujos debesų.
Nė linksmybės nė liudnumo,
Jie netur ir neturės,
Jokio žmogaus prielankumo
Jie nenor ir nenorės.

XXXIX.

Karczios mūsų dienos, sunkios,
Neramios isz pats mažens,
Kožną dieną prakaitis sunkes,
Liudnas mažas, jaunas, sens.
Visados vis naują bėdą
Atnesza kožna diena,
Vargo sliėkas kuna ēda,
Szirdyje vis dargana.
Iszkelevęs, atsiskyres
Nū tėvų ir giminių,
Gyvenu sav viens datyres
Svetimų klastas žmonių.
Oi! ką dūcziau, kaip norėcziau
Savo krasztą pamatyt,
Kad nors dumus jo galėcziau
Savo tėviszkės matyt.
Kaip tėvyne miela noriu,
Tavę naktyj' nors sapnūt,
Kvepenziūju tavo oru
Nors sapnūdams pakvėpūt.

XL.

Vamzdi mielas! kiek iszdūdi
Dangiszkių grazių balsų,
Kiek tu ugnei vargo jūdo,
Malkų atimi skalsių.
Kaip nelaimės sunkios krecze,
Audros žaidze manimi,
Tu prie manęs jaunas sveczes
Prieini ir ramini.
Uzdainūji tu mą dainą,
Manę szildai su balsais;
Skausmas nū szirdies nucina,
Asz skiriūsiu su vargais.
Gėrėdamas, balsu graziūju,
Užmirsztu kur asz esu,
Ant dienų žiuriu jaunųjų
Kaip ant vietos degėsių.

XLI.

Kada nelaimių rupescziu nagai,
Mą szirdį pradeda draskyt,
Kada liudnumo ir dėjų ragai
Mą pajiegas nor sunaikyt.
Kada seni ir mylimi draugai,
Sutingsta manę ir ramyt,
Kada isz jų linksmos kūpos
iszskirtas,
Kad jų linksmumo ne darkyt,
Kad aplinkybėmis sunkioms
prispirtas,
Liekūs sav viens jas apmalszyt.
Tada nors Tu augszcziauses
savo globą,
Mą nelaimingam vargszui dūk,
Įveskie į garbingą tavo triobą,
Ir nū nelaimių iszvadūk.
Atkreipkie ant manęs Sunaus
Tavo veidą,

Atkreipk jo isztiestas rankas,
Kuris jau nevienam kaltes at-
leido,
Malonės siusdamas bangas.

XLII.

Macziau kaip cinaht ji
Su jaunikiu linksmai sznekėjo,
Ir kaip diena grazi
Ant laimės jūdviejų žiurėjo.
Abudu kaip linksmai
Nevieną dieną sznekuczevo,
Nematė kaip umai
Sau laikas bėgo ir garavo.
Macziau asz vėleik ją,
Kada prie kryžiaus ji stovėjo,
Kada szaltam kape
Ji jauną laimę palydėjo.
Macziau, kaip mėnū jai
Į veidą baltą aiskai szvietė,
Ir zvaigždės nū dangaus
Uzmirszt, pasaulę ilgai kvietė.
Jausminga jos szirdis
Nevieną aszarą iszbarstė,
Tyli, grazi naktis,
Viena tik jos kanczes apsvarstė.
Ir verkė ji viena
Su aszaroms per naktį czielą,
O jai mėnesiena
Vis szvietė ant kapelio mielo.
Macziau asz vėleik ją
Ant baliaus. Daug jaunų susėjo
Ji su nauja suknia,
Vėl su jaunais linksmai erzėjo.
Ir vėleik ji puiki,
Ir vėleik veidas jos raudonas,
Szirdis jos nekantri,
Vėl geidze meilės ir malonės.

XLIII.

Isz lenkiszko.

Mano bernelis
Manę paliko
Be rutų vainiko,
Sakydamas mylįs jis manę.
Bet meilėj' apgavo,
Ir manę užmirszo,
Jam kitą iszpirszo,
Mą liko tik verksmas.
O! aszarų gausiai,
Dūk Dieve galingas,
Dūk mą nelaimingai,
Apverkti auksinę dorybę.

(da bus)

Isz praeites.

2000 m. — 1887 m.

— per —

Edvarda Belamy

Lietuviszkai iszguldė Sunus K.

(Tąsa.)

SKIRSNYS VII.

Tai gi suriktavus tą pramonės armiją ir pastumėjus ją prie judėjimo, prasideda, kaip asz misliju, patys sunkumai... nes ant to baigesi panaszumas jos į tikrą kariumenę. Kareiviai juk tur vieną ir tą patį užsiėmimą, beje: miklytis, žingsniūt ir atlikti sargybą. Armija gi dabar pramonės turi mokytis ir atlikti keleriopa szimtinių užsiėmimų, kaip tai prekyba, amatas ir t. t. Kokia gi galva administratizska stengs paskirti kožnai ypatai labiau atsakantį užsiėmimą?...

— Tas suvis ne nū administracijos prigul.

— Tai kas tūm užsiima?... užklausiau.

— Kožnas pats sav apsirenka užsiėmimą tokį, kokį labiau pamėgsta. Kad but atviras keles kožnam pažinti savo talentą, pasirupinom ir apie tai. Pamatu ant kurio remesi organizacija mūsų darbinikizkos armijos, yra tas, kad įgimtas gabumas žmogaus geriausia parodo vaisių darbo, kuriūm jisai daugiausia naudos gal atneszt draugijai, ir sav pamėgimą tame rasti. Kaipogi patarnavimas draugijai tokio ar kitokio formoje yra ne iszbėgtinas reikalas visų, pasiskyrimas užsiėmimo, nor prigulintis nū nekuriuos prieziuros, yra paliktas ant valės kožnai ypatai. Kadangi prisirizsimas prie darbo priguli nū to, ar tas darbas nenūbodus. Tėvai ir mokytojais argei tēmi ja ant palinkimo vaikų isz pat jų kudikystės, kad geriau patēmyt jų talentą bei gabumą. Fizizskas iszsilavinimas kokia-

me ne buk darbe ne priguli prie sistemos iszauklejimo; daugiausia czion rupinamasi, kad suteikti abelną dvasizšką ir moralizšką vaikų iszsilavinimą, suteikent jiem lekcijas visokio mokslo. Vienok teorizskas pažinimas visokių dalykų darbo, yra iszguldoma: vaikams parodo visokias dirbtuves ir varstotus, kad supažy dinti su tūm. Per tokį rupes- tį, jaunikaitis priesz stojimą prie tarnystos visūmenizskos, kada tur kokį specializšką mokslą, talentą prie to yra parodęs pirm to ir gana yra pasirengęs prie tokio darbo stoti. Jeigu gi kuris ne tur kokio nors specializsko mokslo ir nėra sav prie kokio užsiėmimo pirm laiko pasirengęs, priskire jį prie darbinikų, kurių darbas nereikalauje kokio specializskumo: eina jis ten, kur reikalinga rankų....

— Bet tai negalimas daiktas... — atsiliepiu — kad skaitlius darbinikų atsakytu skaitliui reikalingų prie tos ar kitos szakos darbo rankų. Skaitlius tokių visad tur but mažesnis ar didesnis, negu tu rėtu but....

— Liūsnorių priima tiktai tiek, kiek reikia, ir nei vieno daugiau... — atsakė daktaras Leete. — Czion tai reikalas administracijos, kad ne but kokių apsirikimų, nei per daug didelio užplaukimo liūsnorių. Jeigu toks užplaukimas atsitinka kur, iszvedama tūjaus, kad szis užsiėmimas yra lengviausias ir daugiausia prie to eina. O jeigu skaitlius liūsnorių yra mažesnis, negu turėtu but, iszvedama, kad toks užsiėmimas yra sunkesnis už kitus ir nūbodus. Rupescziu administracijos tur but, kad kožnas užsiėmimas dirbantiem prie to nebut nūbodus. Pasieke szitą sumazinant skaitlių adynų darbo prie to. Prie smagiausio darbo ilgiausia dirbama; prie nūbodaus ir sunkaus — trumpą laiką. Pa-

žinimas sunkesnio darbo pasiekemas ne *a priori*, ne teorizškai, bet iszeina tiesiog isz skaitlinių, isz skaitliaus liūsnorių prie to darbo pristojančių. Pamatas, ant kurio paremamas tokis apribojimas yra szis: darbas vieno žmogaus niekad netur but sunkesnis už kito darbą; darbinikai patis iszdūda tame tiesas. Ta tiesa negal turēt jokių iszėmimų. Jeigu kokis darbas yra taip sunkus ir nūbodus, kad dėl to, idant gauti prie jo liūsnorių, reiktų pratēsti darbo laiką tiktai iki deszimts minutų, tai ir tas but padaryta. Jeigu gi ir tas negelbetu, kad ir prie tokių iszlygų liūsnorių nesirastų, tasai darbas yra sustabdomas. Vienok turime patēmyt, kad kožnas darbas, reikalingas draugijai, randa pas mus liūsnorius, kad tiktai norma laiko dienos darbo yra atsakanti. O jau jeigu rastusi koks nors taip sunkus darbas, su tokiu paoju surizstas, kad niekas nenoretu prie jo stoti, net prie trumpiausio laiko dienos darbo, gana butu administracijai apgarsyt, kad tas darbas yra iszmestas isz eilės visūmenizskų darbų, o jei kas apsiims tą atlikti, užsitarnaus ant abelnos per visą draugiją pagūdones, atsirastu iszsyk daugelis liūsnorių. Mūsų jaunūmenė labai trokszta garbės, ir nepaleistu tokios progos nepasinaudojus. Suprantama, kad liūsas pasirinkimas darbo iszplauke, kaip Tamista patēmysi, paszalius visokias nehygienizskas iszlygas arba paojų dėl kuno ir gyvatos dirbanczių. Sveikata ir nepaoringumas, yra iszlygos, be kurių negalima apsieiti szia dien prie kožno darbo. Draugija ne uždūda skaudulių ir neužmusza savo darbinikų, kaip tai pratę buvo daryt jų laikūse, privatiszki kapitalistai arba bagotos kompanijos.

— Na o jeigu randasi daugiau kandidatų prie kokio dar-

bo, negu valnų vietų prie jo, ką tada darote?... — užklausiau.

— Pirmybę tur tie, kurie tur geriausius paliudijimus iš mokslainių ir tarnystos eilėse nespecializkų darbinjų. Nūtos tarnystos pradeda kožnas jaunas darbinjkas. Juk nėra tokio žmogaus, kuris labai norėdamas pasidūti tūlai szakai darbo, negaletu vėliau ar anksčiau privesti savo mieri prie galo. Turiu dadurt, prijausdama prieszingą užmetimą, kad jei kada but stoka liūsno-rių prie kokios szakos darbo, administracija tur tiesą tokiam atsitikime paszaukti specializkus darbinjkus arba net atitraukti kiek darbinjų nū kitos szakos darbo. Paprastai vienok tokiūse atsitikimūse paszaukemi yra nespecializski darbinjikai....

— Kokiu budu suriktūja ma ta kliasa paprastų darbinj-
kų?... — užklausiau. — Iš savo valės gal nei vienas nepristoje...

— Yra tai kliasa, prie kurios priguli visi nauji rekrutai per tris pirmus metus pradėjus savo darbą. Tiktai praslinkus tam laikui, jaunam žmogui leidzema pasiskirti sav užsiėmimą. Per laiką tų trijų metų pristojes prie darbo yra po priežiura užveizdėtojaus ir tasai paskire jam užsiėmimą, kurį tasai priima, arba gal ir atmet. Bet kad pasprukti nū tų trijų metų, negalimas daiktas.

— Dėl pramonės tokia sistema gal but labai naudinga.... — patėmijau — bet nesuprantu kokiu budu ją galima pritaikyt prie teip vadinamos propesijos liberalizkos, prie žmonių, kurie tarnauje draugijai smegenimi, o ne rankomi. Be tų darbinjų mislies juk negalima apsieit; o kaip jūs iszrinkti isz tarpo darbinjų ir mechanikų?... Dėl to reike kokio tai specializko talento, kad atmyti....

— Suprantama — atsakė daktaras Leete — kad dėl to reike kokio įpatingo apsireiskimo, dėl to leidzeme kožnam ant valios pasirinkti ar rankomis ar galva nor dirbti. Pasibaigus trims metams, laike kurių kožnas dirba, kaip paprastas darbinjkas, kožnas pasirenka pagal savo pamėgimą, kokį užsiėmimą arba amatą. Jeigu kuris jauceze, kad gal geriau dirbti smegenimis, negu muskulais, dūdama jam visokią pagelbą, kad iszbandyti savo gabumą, o jeigu toks bandymas nusiseka, gauna parėmimą užsiimti tūm. Mokslainės technologijos, medicinos, dailos, muzikos ir augsztesnio mokslo yra atidaros dėl kožno....

— Tokios mokslainės visad, misliju, tur but pilnos mokintinių, norinczių pasprusti nū darbo?...

Daktaras Leete nusijūke kiek sarkastizskai.

— Uztikrinu Tamistai, kad nei vienam neuzeina į galvą įstoti į tais mokslaines, kad pasprusti nū darbo. Tos mokslainės yra paskirtos dėl tų, kurie jaucezia specializką paszaukimą prie tos szakos mokslo, o kas tokio gabumo netur, tasai velije du syk tiek, prie taip kokio darbo dirbti, negu mokyti, kad susilygint su savo mokslo draugais. Teisybė, kad ir tai da atsitinka, kad nekurie apsirinca pats savije ir pasimate, kad ne gal pasekti paskui kitus savo draugus, grįžta prie senojo savo užsiėmimo. Opiniya visūmenės tokį bandymą neapjūke, kadangi visų įterese gultas, kad kožnas lavintu savo talentą, ką prisijauczia savije, o kaip tame persitikrīt ne iszbandzius?... Mokslainės technizkos ir taip laikūse Tamistos užsilaike isz mokintinių, kurie turėdavo atidūt, mokesitj, paskirtą, įstojant į tokias ir labai tankei atsitikdavo, kad iszdūdavo diplomus

žmonėm, kurie ant to neužsi-tarnavo ir kurie, pagal apturėtą diplomą, kokį užsiėmimą gaudavo. Musų mokslainės yra grynai tautiszkomis institucijomis, o kas iszlaiko jose egzaminą, tasai tikrai yra vertas gauti paliudijimą už savo mokslą....

Toks leidimas lavintis specializkam moksle... — traukė toliau daktaras Leete — yra atidaros dėl kožno iki 35 metų amžiaus, po kam studentai jau nepriimami yra, nes per mažai liktų laiko, kad atsilyginti draugijai už suteiktą laike mokslo pagelbą. Tamistos laikūse jaunas vyruks labai anksti apsirinckdavo savo specializkumą ir dėl to tankei atsitikdavo apsirikimai pasiskyrimo užsiėmimo, kuris neat sakantis budavo jo gabumui. Sziadien tapė pripazinta, kad įgimtas gabumas kaip pas kurį labai vėlai apsireiszke, dėl to tai pasirinkimas kokio užsiėmimo ne gal užstot anksčiau 24 metų. Per vienūliką metų po to valė kožnam mainyti projektus ir pereiti isz vienos mokslainės į kitą. Tas pat yra galimu ir amate: iki 35 metų valė kožnam mainyti užsiėmimą....

Užklausimas, kuris jau senei sukosi mano galvoje kaipo lytintis svarbiausio reikalo mano laikūse, dabar galėjo but isztartas.

(Toliaus bus)

Szis tas.

Menamu turkų rinkėju visokių anekdotų, palaikomas nekuris Nasr ed din, kuris gyveno apie XIV szimtmetį. Kada tikrai gimė ir mirė, nėra tikrų žinių. Jo anekdotų yra gana apseziai pririnkta. Tarp kitų sztai keletas.

— Mistras iszbėgo sykį vidurnaktyje ant ulyczios. Policmeisteris sutikęs jį užklausė:

„Pone, ko jieszka taip vė-

lam laike?“

„Miego, kuris pabėgo nū manęs“ — atsakė mistras su pasididžiavimū.

— Kad įpykinti jį, taip sykį jam buvo pasakyta:

„Tavo pati valkiojasi po visokius namus.“

Jis atsakė:

„Toku budu ir jį mano namą užeis.“

— Kelėtas vaikų atsineszė pintinę su rieszutais ir isztarė:

„Padalyk jūs mums pagal dieviszką mierą.“

Tada mistras paėmė vieną rieszutą ir padavė vienam vaikui, kitam pasėmė sauja, o trecziam visus rieszutus atidavė.

Vaikai nusidyviję užklausė:

„Kas czion per padalinimas?“

„Pagal dieviszką mierą“ — atsakė mistras.

„O dabar padalysiu pagal žmonių mierą.“

Ir davė visiems po lygią dalį.

— Vieną kartą atjojo jisai raitas ant asilo į daržą savo ir, kaip buvo labai szilta, numetė ploszczių ant žemės ir prie darbo ėmėsi. Koks tai nedorėlis pasinaudodamas isz to, pavogė tą ploszczių. Sugrįžęs ant vietos, kur buvo palikęs asilą ir ploszczių pametęs, nerado jau ploszcziaus, nuėmė tada balną nū asilo, užsilėjo sav ant peczių ir tarė:

„Atidūk ploszczių, tai balną atgausi!“

— „Kada bus pabaiga svieto“ — užklausė jo sykį.

„Kokia pabaiga svieto?“

„Juk tik kelių pabaigų svieto negal but“ — atsakė jam.

„Na tai klausyk: didelė pabaiga bus, kada asz mirsiu, o maža, kada mirs mano pati.“

— Budamas girtas stovėjo sykį ant ulyczios. Pracinan-

tis policijantas užklausė jo:

„Ko stovi?“

Atsakė tada:

„Visa sietas sukasi i ratą, laukiu todėl, pakol mano namas ateis ties manimi, tada tversiu už klemkos ir žengsiu į vidų!“

— Užklausė syki kokia buvo pereita žiema.

„Buvo taip asztri, kad turėjau putroje maudytis“.

— Iszgirdo syki nū savo draugų, kad motina jo paczios labai jį myli.

„Melagystė, — atsakė — jeigu mylėtu taip labai, tai ne but leidus už manęs savo dukters.“

— Jisai tankei melūdavo — Tarė syki jo draugas: „Savo gyvenime nepasakei nei žodžio teisybės“.

„Jeigu „taip“ — atsakė — tai ir dabar bucziau sumelavęs“.

— Ėjo syki nakties laike ulyczia sykiu su savo tėvu ir neszė likterną rankoje. Tėvas užklausė: „Sunau, dėlko kiesz i užpakalį likterną?“

Jis atsakė:

„Skolą mokėt, myrio norėt, laikyt szviesą užpakalyje savo — vienokia isz visko nauda.“

— Pati jo sunkei apsirgo. Nusiminęs nubėgo pas kuno mazgotoją. „Na tikt da gyva“ — patėmijo paszaukta moteriszė.

„Ne bijok — atsakė — pakol numazgosi, numirs“.

— „Pons daktaras, meldžiu pasiskubinti ateiti, nes mano tėvas keta mirti“.

Daktaras: „Taip, tūjaus asz jam padėsiu“.

— Policijantas: „Ką tu darai tenai? žiurėk kad tūjaus zemen liptumei“.

— Plėszikas: „Atleiskite, apsirikau, asz esu sziaame mieste visai svetimas?“

Ir vel

naujas

laikrasztis.

„Vienybės“ skaitytojai žino jau isz praėjusio numerio, jogiai Elizabeth'e, N. J. ketinama buvo iszleisti naują laikrasztį — „Pasaulė“. „Pasaulė“ tiesa pasirodė, bet ne nauja, o tiktai „Garsas“ su pasaulės vardu prisidengęs. „Pasaulės“ 1 num. yra tai 39 num. „Garsas“ su priedu dar ir paaiskinimu apie „Pasaulės“ prekę. „Pasaulė“ kasztūja \$1,50 ant metų, arba 30 centų daugiau negu „Garsas“. Kaip žinome „Garsas“ eina Shenandoah, & Pittsburg, o dabar jau ir Elizabeth, N. J. & Brooklyn, N. Y. tiktai po apkeistu vardu. Mes linkime „Garsui“ kad jis kožnoje parapijoje įsitaisytu po ekspediciją bei naują vardą, o tūmi gal jam pasiseks įgyti skaitytojų „0“.

Užpraszymas.

Draugystė szv. Jurgio isz Union City, Conn. užpraszo me visus draugus prigulinczius prie draugystės, o gyvenančius kitūse miestūse, pridūti mums savo adresus, nes mes nežinom kur gromatas nuraszyt.

Sekr. prot. Vincas Borotinskas

Adresas toks:

Wm. Borotinsky
Union City, Conn.

Juokai.

Jonukas: „Mama, kad kartą asz pažisiu jau raszto rades, tai pamokysi manę kaip turiu raszyti meilės gromatą, nes jug žinai kad asz myliu susiedų Onutę“.

Sude: „Ar jau turėjote ir pirmiaus kokius reikalus su sudžia?“

Apskustoji: „Taip, buvau kartą susizadėjusi su p. sudžia“.

Susivienyjimas

LIETUVOS su LENKIJA.

Drama

Paraszė J. Grinius, 1895 m. Chicago, Ill.

(Tąsa.)

Tarnai Žinyczios. Jis vertas pastotie tarnu žinyczios.

Krivė. Bet pasakykie mą, gražus jaunikaiti, dėl ko užsirustinai ant szio svieto? Gal tavo szirdis dega kersztu neprotingu, gal tavę suzeidė jausmas nelaimingas? Prisipazinkie! jeigu tiesą kalbu, permaintykie savo prizadą. grįzk namo, o asz liepsiu sudėtie aukas dievams dėl tavo palinksmينو.

Traidenas. Nepažistu liudnumo szio svieto, szirdis mano dega vienintėlei meile dangiszkos ugnies.

Krivė. Gerai, sunau mano, dievai Lietuvos gėrėsis ir linksmysis isz tavęs.

Nereikalauji jieszkoti svetimų dievų, gana turime prieaszų savo tikėjimo, nuramyk savo szirdį, rasi vietą tarp tarnų žinyczios, bet atsiminkie, mano mielas, jog sunkų jungą ant savo sprando užsidedi; turėsi per paskirtą laiką taptie tarnu visų tarnų žinyczios ir szventą ugnį dieną ir naktį kurstytie, neužmirszkie, jog už neatvangumą lauke karczios kanczios...

Traidenas. Buk pakajingas, Tėve augszcziauses, tolymesni mano darbai pakakįs norą jusų ir dievų.

Krivė. (rodydamas ranka) Apvilkite jį rubais tarnų žinyczios ir pristatykite prie szv. ugnies.

(Tarnai apvelka kunįgiszkais rubais).

Kunįgas Jurbutas. Linksmykis tėve isz aukos savo! Jeigu tavo sunus pabaigs mokslą žinyczios, pastos kunįgu, garbė tav ir tavo szeimynai. Namai tavo bus sergėti per dievus.

Senelis. Jeigu vale dievų bus, sunus mano pastos apginėju žinyczios szv.

3. ATSITIKIMAS.

Pasiuntinys. Tarnai žinyczios, praneszu jums, jog kunįgaiksztis Jaugalius pargrijzta isz Lenkijos su dideleis turtais; yra prisakyta, kad visi susirinktu pas stovylą Perkuno, kur dalysis atimtais turtais.

Krivė. Garbė dievams, o laimė lietuviams! Palaimintas Jaugaliau, dievai tavę užlaiko savo malonėj'!

(Iszveda Krivę. Už uždangos girdėt trimitos, ir dainos. Įeina Jaugalius su kareiviais ir parnesza turtą).

Kunįgai ir žmonės. Lai gyvūje Jaugalius! hura!!!

Jaugalius. (lenkdamas galvą) Galingas ir garbingas Perkune, isz tavo malonės ir valdzios užkariavom Lenkiją, atėmėm jujų turtą. Lietuvai, tu Perkune, parengi garbę, už tai 3 dalį lobio aukaju dievam. (atsikreipę į kareivius.)

Didvyriai, kogreicziause visi neszkite savo lobį pas stovylą Perkuno, kad pagal tiesą atskirtie 3 dalį dievams ant aukos.

Skirgalius. Kunįgaiksztis, didžiausi ir brangiausi turtai pateko didvyriui Davoinai, nes jis visas lenkiszkas bažnyczes iszplėszė ir patį jų szventakalnį apziurėjo.

Kunįgaisztis. Kur tas Davoina, pasakykite, kad kogreicziau pas mane pributu.

(Toliaus bus)

Mythai, pasakos ir legendos Žiamaiczių.

Lietuvizkai iszguldė J. Szlinpas, M. D.

(Tąsa.)

12. Lituanis¹⁾

1. Vieną kartą Lituanis susitiko su žmogumi. Jis įsida-
vė su tūmi į šneką ir ėmė kalbėti apie Dievą lytaus. Žmo-
gus apie tąjį nelabai ką norėjo žinoti ir pasakojo, kad vienas
iš jo susėdų ėšas sakęs, jūg tokio Dievo su visu nėsą. Tai
nepatiko Lituaniumi. Jis davė žmogui piningų ir pasakė jam,
tegul jis eina į derybas su susėdu, jūg per dvi nedėli (savaiti)
nelys nėko, potam tegul jis Lituanio praszo lytaus. Jeigu
jam praszant tūjau pradėsį lyti, tai jis pats ir jo susėdas il-
gainiui tikrai įtikėsį, jūg ėšas Dievas lytaus. Po szitų žodzių
Lituanis atsitolino. Žmogus ėjo į derybas su savo susėdu,
ir kada po dviejų savaiczių, jam praszant, pradėjo lyti, tai jis
pats ir jo susėdas buvo tame persiliudyję, jūg ėšas Dievas ly-
taus, ir tai ne kas kitas kaip Lituanis.

2. Kitą kartą vasaros mete per ilgą laiką nebuvo lyjė,
taip kad burams aplink Sedą labai parupo, bau javai kaitros
dėlei nedings. Savo bėdoje jie vieną dieną susirinko lauke
ir meldė lytaus. Kitą naktį vienam iš burų pasirodė vaidy-
la per sapną ir pasakė jam, tegul burai kitą vakarą vėl susi-
renką toje paczioje vietoje. Buras papasakojo savo sapną ir
ateinantįjį vakarą visi gyventojai kaimo vėl buvo lauke.
Sztai atsitiko, kad vaidyla koks nulėkė žiamyn iš dėbesių,
rankoje neszinas didelę puslę vandens. Vaidyla tarė: „Da-
bar ims lyti: kada vėl kūmet per ilgą laiką bus nelyjė, tai mel-
skitėsį prie Lituanio ir asz jus bėdoje gelbėsį, nės asz pats
esmi Lituanis ir turiu galybę ant lytaus“. Po szitų žodzių
vaidyla vis ėjo didyn ir didyn, potam prapūlė. Nakczia nu-
pūlė gausus lytus.

3. Kitą kartą Lituanis užleido taip smagų lytu, jūg bu-
rai ėmė baimytiesi dėl savo javų. Todėl jie susirinko, ir su-
klauptę meldėsi prie Lituanio, kad jis apstabdytų lytų. Litu-
vanis išzklausė praszymo burų. Į trumpą laiką potam vienas
buras išz sodzius, kur tai buvo atsitikę, nuėjo į kaimą susė-
dijoje, kur burai dėl smarkaus lytaus taip-gi susirupinę buvo
apie savo javus. Tada minėtasai buras sakė, kad, jeigu jie
anam prizadėsį deszimtą dalį savo pjuties, jis padarys, kad
lytus apsisistos. Žmonės mielai pristoję ant reikalavimo, kuri
buras buvo padėjęs pasitikėdamas, jūg reikią tiktai Lituanio
papraszyti, o lytus apsisistos. Vienok Lituanis užpyko, kam
pirkliavo su jo mylista. Jis neiszzklausė praszymo burų, ir
didesnė dalis pjuties supuvo.

4. Vienąsyk Lituanis pyko ant burų; dėlto atsitiko, kad
per ilgą laiką nelyjo. Veikiai visi szaltiniai buvo iszsekę ir
upeliūse nebebuvo vandens: tiktai viename kaime pas Sedą
buvo szulinys, kurs dar turėjo vandens, bėt ant szulinio gu-
lėjo didelis akmū, taip kad burai negalėjo tąjį nuridinti, nors
jie labai tūmi kamavosi. Vieną dieną jie buvo vėl prie dar-
bo. Sztai umai szūliais atėjo raitelis ir nuvertė szalin akme-
nį nū szulinio su vienu truktelėjimu; kitoj' akimirkoje raitel-
is jau buvo su pasiutiszka greitybe nuzovadavęs. Keletas

1) Taip raszo Hanusz, Norbutas; Strykovskis-gi raszo Lytuvonis,

burų buvo jau seniaus matę pasiutusį raitorių, tai jie ir dabar
jį pazino; o isz to, kad ans szuliniį dėl jų buvo atvalnyjęs, kū-
met Lituanis jiems lytaus nedavė, jie suprato, kad Lituanis
turi ginczą su pasiutusiu raitoriumi.

13. Bangputis.¹⁾

1. Sako Bangputis paeinas nū Žiaminės ir Augszcio.
2. Jeigu kas nori į Bangputį szauktiesi, turi pirma ką
gyvą mesti į vandenį.
3. Kas vakare maudosi pats vienas, tą Bangputis įtrau-
kia į vandenį.
4. Bangputis gėbia vandeniūse gyventi kaipo žuvis.
5. Bangputis yra vieszpaczių miglos. Jeigu aniolui ar
aniolei prireikia miglos, jie turi praszyti Bangpuczio.
6. Kitą kartą Bangputis užsimanė žiamę sunaikinti, bėt
Augsztis su savais milžiniais stoji priesz jį ir sutramdė jam isz-
pildymą užmaczios.

7. Perdoytas ir Bangputis yra milžinai, kurie ant dugno
marės gyvena urve. Perdoytas yra vieszpaczių vėjų; tiejie
yra uždaryti szikschnos maisze ir Perdoytas sergsti ir saugo jūs.
Vėjai vienval stengiasi iszszivalnyti isz maiszo.

Bangputis kurena urve amžiną ugnį.

Kada vienas isz milžinų arba abudu iszeina isz urvo ir
pasirodo ant marės pavirszio, tai narė siunta.

14. Ugneduokas ir Ugnegavas.²⁾

1. Senų senovės laikūse Žiamaicziams ugnis buvo su visu
nezinoma. Tad atsitiko vieną vakarą, kad prastai apsilvėjęs
žmogus įėjo į grintelę bėdno buru. Jis pasiklausė ano, kodėl
ans sėdįs patamsyje. Buras nemokėjo jam nėko atsakyti. O
svetimasai tarė: „Kodėl jas nepasiimate ugnies nū žvaigzdzių
dangaus? juk gi skaitlius anų yra be galo didelis“. Žodziai
svetimojo pasirodė burui navatnais: jis atsiliepė anam: „Kaip
mes tai galėtumėme padaryti, net-gi norėdami? Kas gali iki
žvaigzdzių dasigauti ir nū anų ugnį parneszti?“ Svetimasai
nusikvatojo isz szitų žodzių. Jis pagriebė medūgalį, iszėjo
laukan isz grintelės ir sumarmėjo keletą žodzių, kurie lyg ko-
kia malda skambėjo. Vos tai buvo pasidarę, ugnies spindu-
lys szovė žiamyn isz dangaus ir palytėjo medūgalį. Tasai tū-
jau ėmė degti. Svetimasai padavė burui degantį medūgalį ir
pamokino jį panaudojimą ugnies. Greitai viduryje kaimo
tapė pastatyta didelė krosnis ir ten per burus, kurie vartone
ugnies veikiai priėmė, rupestingai saugoma ir kurstoma.
Vieną gi sykį buvo atsitikę, kad ugnis buvo užgesusi. Savo
bėdoje burai susirinko ir meldėsi, iszkėlę rankas dangun, ug-
nies dėlei. Vakare tos paczios dienos svetimasai vėl atkako į
kaimą. Pamatęs vargą burų, jis rankomis suplojo: tūjau
ugnis vėl kurenosi pecziuje. Potam svetimasai dingo, o bu-
rai vadino jį tolydziai Ugnedūku, nės jis buvo jiems ugnį
davęs.

2. Nėks negalėjo prisiartinti prie Ugnedūko bei Ugne-
gavo, nės aplink jūs visūmet budavo skritulys liepsnų.

3. Ugnedūkas bei Ugnegavas buvo zavėjimūse guvus
kalviai.

4. Gadynėje, kada ant žiamės žmonės dar buvo dievoti ir
aniolai turėjo su jais susiejimą, taip gi aniolai Ugnedūkas bei

1) Bengputijs [Praetorius], Bangputys [Schleicher], Bangputis [E.
Curtius], Bangputtis [Nesselmann].

2) Slg. Įzonga, s. 19.

Ugnegavas nukako prie žmonių ir nuneszė jiems daildarbin-
gus indus; jie taip-gi pamokino žmones, kaip tūsius galima
pagaminti.

5. Ugnedūkas bei Ugnegavas yra broliai; jie yra velniais,
gyvena pragare ir be paliovos kala įrankius dėl kankinimo
duszių, nugramintų į pragarą. Abudu-gi todėl tapė į praga-
rą nuvaryti, kad jie kalvystos remeslį vedė su raganavimu.

6. Ugnedūkas bei Ugnegavas yra nusudyti gyventi po
ziame. Jie turi savo darbavietę (varstotą) kalnūse, ir kada
jie kala, tai ugnis išsimusza iš kalnų.

7. Ugnedūkas bei Ugnegavas nukalę yra piliorius, ant
kurių rymo dangus, žiamė, marė ir bedugnė.

8. Ugnedūkas bei Ugnegavas yra nukalę palocių, kuria-
me gyvena Dievas ir aniolai.

9. Ugnedūkas bei Ugnegavas yra milžinai, kurie urve
žiamėje kala indus iš rudos dėl žmonių. Ugnegavas dumia
ugnį ir kursto, o Ugnedūkas kala metolus.

10. Ugnedūkas turėjo galybę nusiųsti ugnį visur, kur
jam patiko. Kilus karei, Žiamaicziai, budavo, meldėsi prie
Ugnedūko, tegul jis pustyjās ugnimi szalį anų neprietelių.
Tūkart rods atsitikdavo, kad dumų debesys nusileisdavo iš
dangaus ir sunaikindavo neprietelių szalį. Tam įvykus, Žia-
maicziai aukaudavo Ugnedūkui gausias aukas.

11. Ugnedūkas bei Ugnegavas buvo vieną kartą užkvies-
ti į svečius pas vieną karalių. Kada visi buvo susėdę prie
czesnies, Ugnedūkas pabarszkino pirsztu į stalą. Tūjau užsi-
liepsnojo maža ugnelė. Potam Ugnegavas pagriebė savo stik-
lą ir įpylė truputį vyno į ugnį, kuri tūjau išgeso. Karalius
abiejų pasiklausė, kam jie tai esą padarę. Tad Ugnedūkas
papasakojo, kad vienas buras esąs iš jo tycziojėsi, o aus gy-
venąs tulame kaime, maž-daug szimtą mylių atstu. Idant
burą nukoroti, jisai esąs jo namą padegęs, ir tai pirm, kada
ugnis užsiliepsnojusi esanti ant stalo. O Ugnegavas papasa-
kojo, kad buras esąs jį gyres, todėl jis gaisrą užgesinęs, pild a-
mas vyną į ugnį. Karalius liepė tariamame kaime pasiklau-
sinėti. Tada jis dasizinojo, kad iš tiesų tą dieną toje paczio-
je valandoje buvo vienam burui namas pusiau nudegęs.

12. Kitą kartą vienas buras važiavo žiemos mete linkon
savo sodžiaus. Kelias toks buvo slidus, jūg arkliai, kurie iš
netyzių buvo pametę pasagas (pakaustus), vos įstengė pa-
bėgti. Bekeliaujant burui parėjo važiuoti per vieną kalną.
Kada jis norėjo ant tojo užvažiuoti, tai bėda buvo per slidumą
kelio ir statumą kalno pastojo taip didelė, jūg jis nežinojo nei
kur nei kaip, labiausiai kad joks kalvis negyveno artymais,
kurs butu galėjęs arklius pakaustyti. Tad keliuėjo Ugne-
gavas bei Ugnedūkas. Vos szitie buvo patėmyję nusiminimą
buro, paėmė suszalusią žiamę ir akmenius, rankomis suplojo,
taip jūg ugnis užsidegė, ir padarė iš žiamės bei akmens pa-
kaustus (padkavas), su kuriais jie pakaustė arklius buro.
Tas viskas įvyko vienam akies mirksnyje. Potam Ugnega-
vas bei Ugnedūkas buvo umai pragaiszė.

13. Kitą kartą karalius Žiamaiczių tapė užpultas per di-
delę daugybę neprietelių. Karalius radosi labai blogame pa-
dėjime. Sztai du vyriszkiu pas jį pasisiulė, kurie, kaip rodė-
si, buvo broliai ir sakė, jie esą siųsti jam kovoje gelbėti.
Karalius noringai priėmė jų pagelbą. Svetimieji atsistojo
prieszakyje kariumenės Žiamaiczių. Kovai užsidegus, neprie-
teliai savo vyriausiąjį užpūlimą veikia nukreipė ant pirmko-

vėjų Žiamaiczių; kareiviai pagriebė akmenius ir mėtė į tūsius,
bet abudu svetimū buvo ugnies liepsna apsiaupti, akmens, pa-
lytėję ugnį, tapė sviesti atgal ir užmuszė kareivius, kurie jūs
buvo metę.

Kada kova buvo su pergalejimu pasibaigusi abudu sveti-
mu pasisiulė karaliui pabudavoti pylį; tasai pažadėjo senes-
niamjam iš jų, kada pylis bus gatava, savo dukterį dūsįs už
moterį. Abudu broliu, kurie buvo Ugnedūkas bei Ugnega-
vas, pastatė trumpame laike pylį. Potam karalius davė savo
dukterį Ugnedūkui už moterį. Toji pagimdė savam vyrui
tris dukteris. Taip gi Ugnegavas buvo vedęs paczią; iš sa-
vo paczios jis buvo susilaukęs trijų sunų. Ugnegavas pavy-
dėjo laimės savam broliui, kurs už paczią turėjo karaliaus
dukterį; jis užsimanė nors savo sunus sutūkti su dukterimis
brolio. Bet tasai stengėsi savo dukteris apsaugoti nū selinė-
jimū Ugnegavo. Todėl jis nukalė joms iš brangiausiųjų
naugių pilką užklotvę, su kuria jis anas uždengė. Vos tai
buvo padaryta, kaip tris mergiotės persimainė į pauksztes.

Vieną dieną sunus Ugnegavo buvo miszke. Tad jis pa-
matė, tris pilkas pauksztes belekiant pas artimą azerą. Jis
buvo akyvas pamatyti, ką pauksztės ten darė. Kada jis atė-
jo pas azerą, jis pamatė ant kranto vandens begulint tris bran-
gias, pilkas užklotves. Pagriebęs tasias, jis pasislėpė už vie-
no medžio. Neilgai trukus, iš azero išlipo tris plikos mer-
gės, kurios praszė užklotvių nū jo. Tacziaus vaikiną neat-
davė užklotvių, bet nubėgo namon ir atsivedė savo brolius.
Tris broliai apsirinko tris merges už moteris ir nusivedė jas
namon. Vienok mat įvyko tai, kad sunus Ugnegavo susitū-
kė su dukterimis Ugnedūko. Ugnedūkas už tai smarkiai su-
pyko ir nusiuntė savam broliui pakvietimą į kovą. Bet tasai
pasakė, kad jis tada tiktai pakvietimo paklausys, kada ans
tik bus ginklų nukalęs, kiek žvaigždzių mirgsi ant dangaus.
Ugnedūkas ant to susitaikino. Na-gi broliai kala ginklus, ir
kada jie anų tiek bus prikale, kiek žvaigždzių randasi ant
dangaus, tai kova užsidegs: kova bus taip baisi, jūg visas svie-
tas per ją pragaisz.

14. Ugnegavas ir Ugnedūkas buvo kitąkart nukalę retė-
zij nemierūto ilgumo. Potam jie prie vieno galo pridrutino
žiamę, pagriebė antrąjį ir lėkė su jūmi į dangų. Tada jie
truktelejo žiamę dangunlink ir potam vėl ją žiamyn nuleidė.
Potam jie pridrutino prie galo, kurį jie buvo turėję rankoje,
dangų, pagriebė kitą galą retėzio, nulėkė ant žiamės ir nu-
traukė žiamyn dangų prie žiamės. Po nekurio laiko jie tad
paleidė retėzij, taip kad dangus vėl galėjo augsztyt pakilti.

15. Kada svietas tapė ikurtas, Ugnedūkas prie to buvo
veiklus, o jis prieg-tam vienas žinojo ugnį ir mokėjo ją pa-
naudoti. Jisai, mat, buvo taip gi daildarbingas kalvis: jis
nukalė keturis ugninius piliorius ir pastatė dangų ant tuju.
Kibirksztys, kurios iš jo kalvės lakstė, kilo augsztyt į dangų
ir ten pasiliko bekaranzios: tai yra žvaigždės.

Ugnedūkas turėjo brolių, kurs nužiurėjo ano guvumą ap-
sieinant su ugnimi ir ją panaudojant. Potam jisai priteikė
aną visiems žmonėms ir pamokino jūs vartone anos. Už tai
Ugnedūkas įpyko: jis išdegino anam su karszta geležia vei-
dą ir sąnarius nū kuno atskyrė, užmuszęs savo brolių. Potam
jis sviedė galvą ir sąnarius dangunlink, ir szitie pasiliko be-
karą ant mėnulio ir ant žvaigždzių kur dar dabar besiranda.

(Toliaus bus)

